UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Magnum Matrimonij Sacramentum Casibus Practicis Expositum

Reutlinger, Ignaz

Augustæ Vindelicorum, 1716

VD18 10508716

§. III. De consensu ad Matrimonium requisito.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40059

Visual Library

§. III.

De consensu ad Matrimonium requisito.

QUÆSTIO PRIMA.

Qualis consensus in Matrimonio sit necessarius, & quomodo exprimendus?

CASUS

Contrahentium per sola signa sine prolatione verborum.

Quintianus, & Alreda, servatis ritè omnibus, quæ observanda sunt Matrimonium inituris, dum contracturi in facie Ecclesiæ recepto more à Parocho assistente interrogantur de mutuo consensu, dextris sibi invicem porrectis, & inflexo capite, modestè annuunt, alio verbo non prolato.

Q. An hic consensus ad Matrimonium sufficiat?

SYNOPSIS

SYNOPSIS.

1. *Consensus contrahentium est necessarius: qualis hic esse debeat?*

2. *Oportet eum esse absolutum, & independentem à conditione de futuro. Turpes & impossibiles conditiones in Matrimonio habentur pro non adjectis ex præsumptione Juris.*

3. *Non sufficit consensus internus, sed debet necessariò etiam exteriùs manifestari.*

4. *An ad hoc opus sit verbis, an verò sufficiant alia signa, triplex est Sententia. Prima requirit verba ad valorem Matrimonij, ut Sacramentum est; sed reijcitur.*

5. *Alij absolutè dicunt, contractum Matrimonij esse nullum, nisi verbis fiat à valentibus loqui; sed hæc quoque oppinio non admittitur.*

6. *Tertia Sententia asserit, adhibenda esse verba sub peccato, cùm necessaria sint ex præcepto Ecclesiæ. Sed & istud displicet.*

7. *Statuitur pro decisione casûs quarta Sententia, verba non solùm necessaria non esse necessitate Sacramenti, aut contractûs, sed neque ex necessitate præcepti per se loquendo, sed sufficere alia signa.*

8. *Non tamen sufficiunt signa, quæ solis contrahentibus nota sint, sed debent ea à Parocho quoque, & testibus intelligi.*

1. AD Matrimonium ante omnia necessarium esse consensum, nemo est, qui neget, hic enim solus ubi deficit, quidquid aliud actum fuerit, nullum est Matrimonium, ut expressè deciditur in c. sufficiat. 27. q. 2. c. cùm locum, & c. Tua nos. De Sponsal. ubi dicitur quòd *sine consensu cætera nequeant perficere fœdus conjugale*: qualis verò esse debeat iste consensus, constare potest ex ijs, quæ disputata sunt in Parte prima, ubi egimus

egimus de Sponsalibus, quæ propterea, ne alibi dicta iterum repetamus, hîc breviter tantùm perstringimus, videlicet debet consensus iste 1. esse verus, ac serius, seclusa fictione. 2. Debet concurrere acceptatio. 3. Debet esse mutuus, quo vir, & fæmina consentiant sibi invicem tradere, & acceptare jus in suum corpus in ordine ad generationem prolis. 4. Voluntarius, ac plenè deliberatus, & liber ea libertate, quæ potest sufficere ad peccatum mortale, hoc enim planè exigit status Matrimonij, per quem transfertur dominium proprij corporis, & gravis obligatio subitur. 5. Debet esse liber ab omni errore, metu, & coactione, de quibus fusiùs agetur in impedimentis.

2. Ulteriùs requiritur ad Matrimonium, ut consensus sit absolutus, & independens à conditione in futurum, quia consensus conditionatus non efficit Matrimonium, quamdiu enim consensus conditionatus, qui de præsenti habetur, adhuc dependet à conditione futura, nondum est Matrimonium, nec traditur dominium corporis, sed habet potiùs rationem Sponsalium, & suo tempore tradetur hoc dominium, quando scilicet conditio impleta fuerit; hac etenim positâ, & purificatâ, consensus priùs conditionatus transit in absolutum, & tunc existit Matrimonium; igitur si rigorosè loqui velimus, Matrimonium nunquam vocandum est *conditionatum*, utimur tamen hac voce passim, neque per eam aliud intelligimus, quàm Matrimonium nondum perfectum.

De conditionibus, sub quibus aliquando contrahitur Matrimonium, recolenda sunt, quæ diximus in p. 1. cas. ult. de Sponsal. conditionat. nam pleraque ex ijs etiam hîc servire possunt, in eo tamen aliter loquimur hîc in præsenti de Matrimonio, quàm eo loco locuti sumus de Sponsalibus, dum diximus, conditiones turpes, vel impossibiles in Sponsalibus non haberi pro non adjectis, cùm non omnia, quæ statuuntur de Matrimonio, censenda sint etiam statuta esse de Sponsalibus, ut ibi *n. 4.* ostendimus; hîc verò simpliciter dicendum est, per conditiones impossibiles de futuro, aut turpes Matrimonium non vitiari, si modò substantiæ, & bonis conjugij non repugnent, sed haberi pro non adjectis, unde si contrahas cum Caia ea conditione, si tibi in furto auxilio fuerit, vel si in concubitu Virginem inveneris, statim valet contractus, rejecta conditione: ita statuitur in *c. fin. De Condit. appos.* nam Jus præsumit, hæc non fuisse seriò apposita, quilibet enim præsumitur, dum Matrimonium contrahit, seriò agere quoad negotium principale, & obligationem suam purè facere propter reverentiam Sacramenti, conditionem

tionem verò impossibilem, aut turpem, (quæ impossibilibus accensetur, quia id solùm dicimur posse, quod jure licitè possumus, joci duntaxat causâ adjecisse) unde ex ista præsumptione rejiciuntur tales conditiones. Notandum nihilominus, præsumptionem hanc esse *Iuris tantùm*, non verò *Iuris, & de Iure*, ita ut nulla probatio in contrarium admittatur, nam potest etiamnum elidi hæc præsumptio contrarijs probationibus, atque etiam præsumptionibus, si fortiores dentur in contrarium, v. g. Si vir Illustris dicat puellæ rusticæ, *contraho tecum, si montem aureum in dotem attuleris*, fortior adest præsumptio ex circumstantijs, & qualitate personæ, nullo modo hunc obligari voluisse; vel si hoc aliter probari possit, cedet Juris præsumptio veritati. Engl *De Condit. n.* 13.

3. Ultima denique conditio ad consensum in contractu conjugali requisita, quæ ad præsentem casum facit, est, ut sit consensus non merè internus, sed externus, id est, exteriùs sufficienter manifestatus, tum quia contractus Matrimonij est contractus quidam humanus, qui sola mente celebrari non potest; non enim potest esse ultrò, citroque obligatio, nisi consensus contrahentium sibi invicem manifestentur, nec potest tradi, & acceptari, quod ignoratur, ut dictum est de Sponsalibus, tum maximè, quia constituit Sacramentum, quòd necessariò est signum sensibile gratiæ sanctificantis. Nunc igitur quæstio oritur, quanta debeat esse expressio, & exterior manifestatio consensûs, an ille necessariò exprimendus sit verbis, an verò ad hoc alia signa sufficiant?

4. Quatuor circa hoc dubium diversæ sunt AA. Sententiæ. Prima docet, in ijs, qui loqui possunt, ita necessaria esse verba, ut, si contractus fiat solo nutu, alijsvé signis, Matrimonium validum quidem sit in ratione contractûs, non tamen in ratione Sacramenti. Ita docet Canus L. 8 de locis Theologicis c. 5. ubi ita loquitur: *Si quodlibet fidelium conjugium Theologis necessariò Sacramentum est, quis Scotum tuebitur, qui conjugia, quæ solis nutibus contrahuntur, negat esse Sacramenta? ac, nisi me fallit animus, rectè negat*: judicat ergo hic Author, Matrimonium contractum alijs signis esse quidem verum conjugium, non tamen Sacramentum, quod etiam tenuisse videri potest D. Th. *4. dist. 1. q. 1. a. 3. in solut. argumenti quinti.* Fundamenta hujus opinionis sunt, tum quia concilium Florentinum in Decreto de Sacramentis docet, omnia Sacramenta constare rebus, & verbis; tum quia aliàs absolutio quoque, & baptismus solis signis celebrari possent.

Sed frivolæ sunt hæ rationes; nam Christus Dominus, quando contractum Matrimonij in lege nova elevavit ad esse Sacramenti, non mutavit

tavit naturam contractûs humani : ergò quod sufficit ad alios contractus, ad Matrimonium quoque sufficit, non solùm ut contractus est, sed etiam ut est Sacramentum : possunt verò alij contractus fieri vel verbis, vel alijs signis : ergò & Matrimonium, præsertim quia signum exterius, quo consensus interior exprimitur inter contrahentes, tam est per se sensibile, quàm verbum ore prolatum : ergò æquè potest esse signum sensibile gratiæ sanctificantis.

Concilium Florentinum, cui innititur Canus, plus non dicit in allegato Decreto §. septimum est, quàm : *causa efficiens Matrimonij regulariter est mutuus consensus per verba de præsenti expressus*, per quod ostendit, posse aliquando etiam sine verbis contrahi, quia particula *regulariter* satis indicat, non necessariò faciendum esse semper per verba, sed communiter, & ordinariè. Neque est verosimile, si verba tam rigorosè essent necessaria in Matrimonio, ad hoc, ut sit Sacramentum, quòd hoc Eugenius tacuisset in dicto Decreto, ubi in specie egit de Sacramento Matrimonij, & exactissimè in unoquoque Sacramento materiam, & formam explicuit. Paritas quoque allata de alijs Sacramentis nihil probat, quia Matrimonium est contractus, de cujus natura est, ut possit etiam nutibus, alijsvé signis, aut per literas celebrari, quod in alijs Sacramentis non ita procedit.

5. Altera opinio est, quòd in valentibus loqui verba ita necessaria sint, ut Matrimonium solis signis celebratum, etiam in ratione contractûs omnino nullum sit, quam Sententiam plures defendunt tam Jurisperiti, quàm Theologi, quos citat Sanch. *L* 2. *disp.* 31. *n* 2. idque ajunt, decerni in Jure positivo Ecclesiastico, ut, licèt stando in jure naturali validum sit conjugium à mutis celebratum per signa, quod circa istos Ecclesia quoque permittit, irritum tamen sit jure Ecclesiastico in ijs, qui loqui possunt, exceptis nonnullis casibus in Jure expressis, v. g. dum absentes per literas, nuntium, vel procutatorem contrahunt, extra hos casus, inquiunt, eos, qui loqui possunt, Ecclesia reddit inhabiles ad contrahendum per sola signa, sicuti omnes reddit inhabiles ad contrahendum clandestinè. Probant suam opinionem ex c. Tuæ. De Sponsal. ubi legitur : *Matrimonium in veritate contrahitur per legitimum consensum, sed necessaria sunt, quantum ad Ecclesiam, verba consensum exprimentia, nam surdi, & muti possunt contrahere sine verbis &c.* ergo quoad Ecclesiam, id est, Jure Ecclesiastico, verba sunt necessaria, & non præcisè utilia, vox enim *necessaria* accipienda est in sensu proprio ; & quia hic textus constituit discrimen inter mutos, & valentes loqui, quòd in illis signa sufficiant, in his autem verba desiderentur, clarum est, in mutis validum esse Matri-

trimonium per signa contractum, in his autem irritum, & invalidum; nam si in his, & illis signa sufficerent, nullum inter ipsos esset discrimen. Pro hac Sententia adducuntur adhuc plures alij textus Juris, veluti *c. Si inter virum. De Desponf. impub. c. Licet. De sponsa duorum &c.*

Verùm hæ quoque rationes nihil probant, quia in *c. Tuæ* solùm dicitur, verba esse necessaria quoad Ecclesiam, quia nempe Ecclesiæ usus obtinuit, ut loqui valentes verbis contrahant, cùm aptiora sint ad consensum exprimendum, magisque ad hoc conducant, ut tam Ecclesiæ, quàm contrahentibus meliùs constet de mutuo utriùsque consensu, serviunt enim magis ad faciliorem, clarioremque probationem in foro externo Ecclesiæ; ita verba citati c. exponunt Wagnereck, Barbosa, alijque Juris interpretes: malè igitur dicitur, ad contractûs Matrimonialis valorem absolutè, & simpliciter verba esse necessaria, quod enim requiritur non ad substantiam actûs, sed ad ejus probationem, etiamsi dicatur, ipsum esse necessarium, potest per æquipollens expediri. Nec aliter alij quoque textus verba exigunt, quàm quòd internus consensus plerumque soleat verbis exprimi, & inter signa principatum verba teneant, quamquam is per alia quoque signa indicari possit, quod sufficere manifestum est tum ex concilio Florentino supra allegato, tum exc. fin. De conjugio serv. ubi irritum decernitur illius Matrimonium, *qui nec facto, nec verbo consensit*: ergo judicat Pontifex, satis esse, consentire facto, id est, per signum aliquod, & hoc non solùm in mutis, quia de his in dicto canone sermo non est.

sed neque dici debet, ab Ecclesia reddi inhabiles ad contrahendum per signa, qui loqui possunt, quia Jus novum non censetur antiquum corrigere, nisi id omnino clarè exprimatur, ut patet ex *L. Præcipimus. 32. §. ult. C. De Appellation.* cùm ergò Matrimonia, spectato solo jure naturæ, & divino, signis, aut nutibus contracta valida sint, dici non debet, ejusmodi contractus jure novo positivo Ecclesiastico nunc esse inutiles, nisi claris textibus id ostendatur, quales profectò allati non sunt. Negatur denique, Pontificem voluisse discrimen statuere in textu citato inter mutos, & loqui valentes, sed solùm voluit decidere, verba non esse necessaria, idque probat, quòd surdi, ac muti absque verbis contrahere possint.

6. Tertia sententia paulò mitior verba quidem non exigit tanquam necessaria necessitate Sacramenti, aut ad valorem contractûs, sed tamen asserit, esse necessaria necessitate præcepti, adeò ut quoties loqui valentes aliter contrahunt, quàm prolatis verbis, peccent contra præceptum Ecclesiæ. Et quidem peccare mortaliter, docet Sylvius *in supplem.*

ad 3. p. D. Th. q. 45. a. 2. cui accedit Wagnereck *in exegesi c. Tuæ De sponsal. not. 3.* si sine justa causa fiat, pro qua sententia ab aliquibus etiam citantur Petrus Ledesma, & Rodriq. sed uterque falsò, cùm hic posterior *to. 1. summæ c. 115. n. 5.* aliud non dicat, quàm verba esse necessaria per præceptum Ecclesiæ, ubi non addit, an aliter contrahens, cùm loqui posset, mortaliter peccet, an venialiter; prior verò *q. 45. de Matr. a. 2. conclus. 3.* expressè dicit, quòd, qui commodè loqui possunt, non peccent mortaliter, si non utantur verbis, sed ut plurimùm venialiter. Cum hoc idem de peccato veniali sentiunt Henriq. *L. 11. c. 2. n. 6.* Bonac. *q. 2. de Matr. pu. 1. n. 5.* Filliuc. *tract. 10. c. 3. n. 82.* & ipse Sanch. *L. 2. disp. 31. n. 10* quibus favent etiam Dicastillo & Coninck *disp. 24. dub. 8. n. 66.* quia, dum ait, probabiliter non esse peccatum mortale, satis indicat, quòd sibi videatur peccatum veniale. Fundant plerique suam doctrinam in supra citatis textibus Juris, & in concilio Tridentino, quod sess. 24. de reform. Matr. c. 1. dicit, Parochum posse procedere *Viro, & muliere interrogatis & eorum mutuo consensu intellecto.*

Verùm abundè à nobis ostensum est, in dictis textibus Juris nullum contineri præceptum, neque excludi alia signa sensibilia expressiva consensûs; sed neque Concilium Tridentinum pro ipsis stat; id enim neque asserit, quòd interrogatio fieri debeat per verba, cùm surdi Parochi verba percipere nequeant; & quando Parochus interrogat eos, qui loqui possunt, & audire, non præcipit Concilium, ut responsio verbis fiat, sed solùm ut Parochus intelligat contrahentium consensum, quem profectò sufficienter, & clarè potest intelligere ex æquivalentibus signis.

7. Quarta denique sententia, & vera, quam tenemus, est, in valentibus loqui non exigi necessariò verba vel necessitate Sacramenti, vel ad valorem contractûs, imò neque necessitate præcepti, atque ideo nullum esse peccatum perse loquendo, uti alijs signis externis ad celebrandum contractum Matrimonij, ita Palao *disp. 2. de sponsal. pu. 7. n. 3. & seqq.* Basil. Pontius *L. 2. c. 7.* Perez *disp. 15. sect. 1.* Diana *p. 3. tr. 4. resol. 248.* Hurtad. *disp. 3. difficult. 13.* Tamb. *tr. 3. de sponsal. c. 3. n. 3. & 4.* Præpos. &c. Prior pars constat ex refutatione primæ, & secundæ sententiæ; quia Christus instituens Sacramentum Matrimonij non mutavit naturam contractûs naturalis, ut dictum est: ergò sicuti Matrimonium ex natura rei validum esse potest sine verbis in ratione contractûs, ita validum potest esse etiam in ratione Sacramenti, ad quod contractus iste elevatus est. Quòd verò Ecclesia induxerit inhabilitatem ad aliter contrahendum, aut irritaverit Matrimonium sine verbis contractum, in nullo Ju-

re

re ostendi potest; nec est credibile, ipsam in re tanti momenti, si verba necessaria esse sentiret, istud non explicaturam fuisse, maximè cùm celebratio Matrimonij sit ex rebus, quæ frequentissimè occurrunt, ne fideles frustrarentur fructu Sacramenti, & ne passim turpissimi concubinatus, & fornicariones pro conjugijs haberentur.

Altera quoque pars probatur, quia non potest ostendi præceptum aliquod Ecclesiasticum, ubi istud præcipiatur: at ubi nullum præceptum est, ibi nulla potest esse prævaricatio, consequenter nullum est peccatum. Quod verò Sanchez, & alij quidam affirmant, talem agere contra legem naturæ, quia est à ratione alienum, aliquam deordinationem continens, in hoc gravissimo contractu non exprimere consensum commodiore modo, quo fieri potest, scilicet verbis. Contra est, quia lex naturæ, & recta ratio non præcipit, ut in humanis actionibus utamur modo perfectissimo, & certissimo, sed sufficit, ut modo perfecto, & certo agatur: ergo qui signis utitur in contrahendo, nec venialis culpæ damnandus est, dummodo externa ista signa sufficienter exprimant consensum mutuum.

Dixi autem *per se loquendo*, nam fateor, decens esse quàm maximè, ut contrahentes suum consensum verbis exprimant, ut tanto meliùs tam partibus, quàm Ecclesiæ de eo constet, quod in re tanti momenti omnino fieri convenit; nec debent permittere Parochi, ut aliter fiat: quòd si verò, dum contrahentes verbis non utuntur, ex adhibitione aliorum signorum redderetur dubius contractus, vel grave scandalum inde, aut lites exoriri possent, non tantùm sub veniali, sed sub mortali tunc necessarium foret, uti verbis, ut tradunt Palao, Pontius, Tamb. & alij; quod ut semper fiat, conari debent Parochi, nec aliud permittere: ipsos verò contrahentes monent AA, ut consuetudinem Ecclesiæ observent, quæ jam passim invaluit, ut certâ verborum formulâ in Diœcesium Ritualibus præscriptâ de consensu interrogentur contrahentes à Parocho assistente, & ad interrogata respondeant: atque ita ex hactenus dictis sufficienter quilibet intelliget, quæ sit decisio præsentis casûs.

8. Unum nunc superest dubium, cùm verba nec ad valorem Matrimonij, nec ex præcepto Ecclesiæ regulariter sint necessaria, sed alia signa adhiberi possint, an sufficiant ea signa, quæ nota sint solis contrahentibus, quæ satis esse diximus ad contrahenda sponsalia *p. 1. sect. 1. q. 5. n. 3.* v. g. si inter se conveniant, quòd tunc velint contractum concludi, cùm alter alteri manum ostenderit, an verò opus sit, ut ea signa ab alijs quoque intelligantur?

℟. Etsi hujusmodi signa sufficere potuerint ante Concilium Tridentinum,

num, cùm valida essent Matrimonia clandestina, atque etiam nunc sufficiant ad contrahenda sponsalia de futuro, minimè tamen sufficiunt post Tridentinum ad contrahendum Matrimonium, nam per istud sunt annullata conjugia clandestina, debentque celebrari in facie Ecclesiæ assistente Parocho, & testibus, quos non satis est audire verba, aut videre externa signa; verùm oportet, ut intelligant, quid illis significetur, quia non debent testari, talia verba prolata esse, sed Matrimonium esse contractum: hoc verò testari nequeunt, si non intelligant, quid geratur. Coninck *disp. 27. dub. 4. n. 44.* Barbosa *in c. Tuæ, De sponsal. n. 2.*

QUÆSTIO SECUNDA.

An fides in utroque foro habenda sit conjugi, dicenti, se fictè contraxisse?

CASUS

Matrimonium contrahentis sine consensu interno.

Polydorus tertio à nuptijs die domò, & patriâ profugus, post diuturnas vagationes sedem denique fixit in regione remota, ubi ignotus iterum Matrimonio sibi junxit Wenefridam, quæ tres ipsi liberos genuit. Post aliquot annos comperit hæc uxor, ejusque consanguinei, Polydorum jam alibi duxisse conjugem, eam-

camque etiamnum effe fuperftitem ; quod ipfe non diffitetur, negat tamen, iftud obeffe fuo Matrimonio, cùm prius illud conjugium nullum fit, in quod ipfe nunquam verè confenferit, fed omnia fecerit fimulatò.

Q. Quodnam ex his duobus Matrimonijs fit validum ?

SYNOPSIS.

1. *Fictè contrahens duplex peccatum mortale committit, & irritum eft tale Matrimonium.*
2. *Non poteft petere debitum : pars verò innocens non tenetur credere afferenti, fe fictè contraxiffe.*
3. *Neque in foro externo hoc dicenti fides habetur.*
4. *In foro autem interno id affirmanti creditur.*
5. *Proponuntur, & folvuntur aliqua dubia circa hanc materiam.*

1. NEceffarium effe confenfum in contractu Matrimonij, eumque verum, ac minimè fictum, ex præcedentibus fuffici enter conftat, idque ulteriùs colligitur ex fpeciali hujus contractûs natura, qui inducit vinculum quoddam mutui, atque perpetui amoris, & animorum, corporùmque conjunctionem : implicat autem, mutuum amorem effe fine vero affectu, & confenfu juxta id, quod dicit Nicolaus l. c. Præfens. 20. q. 3. *quod quis non eligit, neque optat, profectò non diligit, quod autem non diligit, facilè contemnit.* Unde in primis certum eft apud A A. eum, qui fimulato animo contrahit Matrimonium abfque vero interno confenfu, per fe loquendo peccare mortaliter, nifi forfitan gravis metus injuftè incuffus eum poffit excufare, tum quia alteri parti, quæ bona fide contrahit, in re graviffima injuriam infert, unde obligatus manet ad compenfanda damna, quæ inde conjugi putatitiæ accidunt, quæ compenfatio plerumque alia ratione fecundùm æqualitatem

tem fieri non potest, quàm ut deposita simulatione verum animum habeat, veroque elicito consensu matrimonium priùs fictè contractum ratificet, quod fiet accedente hoc novo consensu, dummodo pars altera consensum antè habitum vel actu, vel virtute retineat, quæ magis exponuntur inferiùs in casu de revalidatone Matrimonij. Peccat præterea fictè contrahens peccato sacrilegij contra reverentiam Sacramenti, sunt enim contrahentes Ministri hujus Sacramenti; omnis autem Minister falsò, & absque intentione adhibens signa Sacramentorum committit sacrilegium: ergo &c. Laym *L. 5. tr. 10. p. 2. c. 4. n. 1.* Sporer *Theol. Sacramental. p. 4. c. 2. n. 431.* Insuper præter hoc, quòd defectus veri consensûs gravissimè vulneret animam fictè contrahentis, alterum inde malum resultat, quòd reddat Matrimonium irritum. *c. Tua nos.* et *c. cùm locum. De sponsal. c. sufficiat. 27. q. 2.* in quibus locis clarè deciditur, sine vero consensu Matrimonium non subsistere: atqui ubi fictio, & simulatio intercedit, non habetur verus consensus: ergo irritum est, & omni Jure nullum ejusmodi Matrimonium. Hic verò opus est indagare, an eodem modo loqui oporteat de foro externo, & interno, eodemque modo de parte rea, & innocente?

2. Quod ad hoc ultimum attinet, certum est, eum, qui animo simulato contraxit Matrimonium, sciens, id esse invalidum, peccare mortaliter illud consummando, vel exercendo actus carnales, sunt enim revera actus fornicarij, nisi depositâ fictione Matrimonium ratificet vero consensu, vel expresso, vel tacito, exercendo copulam affectu maritali, & non præcisè ex mera libidine, volens nihilo minùs persistere in sua fictione, sic enim copula nequaquam ratificat, seu efficit Matrimonium ex irrito ratum, quod tamen facit copula habita affectu maritali. *c. Ad id., quod. De sponsal.* Econtra parti alteri innocenti, quæ bona fide Matrimonium contraxit, hæc fictio non obest, quò minùs ipsa possit petere debitum, cùm petat id, ad quod ex mutuo contractu *do, ut des* jus habet quodque alter licitè potest, & per se loquendo reddere debet, verè consentiendo, deposita simulatione; neque tenetur ipsa credere etiam juratò asserenti, se contraxisse consensu simulato, ut colligitur ex. c. Per tuas. De Probat. *Nimis indignum est juxta legitimas Sanctiones, ut, quod sua quisque voce dilucidè protestatus est, in eundem casum valeat proprio testimonio infirmare*; unde meritò præsumere potest, mentiri nunc eum, qui tunc se fatetur esse mentitum, imò verosimiliùs sibi imaginari potest, quòd modo mentiatur, quàm quod hoc fecerit in contractu principali. ita Sanch. *L. 2. disp. 45. n. 3.* Navarr. *in Manuali c. 23. n. 82.* Sylvest. *V. Matrimonium 4. q. 1. & 2.* Eman. Rodriq.

p. 1.

p. 1. *Summæ. c.* 242. *n.* 6. Petrus Ledesma *q.* 45. *de Matr. a* 1. *dub.* 2. Sporer *Theol. Sacramental. p.* 4. *c.* 1. *Sect.* 1. *n.* 24. *& c.* 2. *Sect.* 2. *n.* 432.

3. In foro quoque externo fides ipsi non adhibetur ex eadem ratione. Ita AA. citati cum Lessio *in Auctario V. Matrimonium cas.* 4 & Petro Marchantio *in resol. var. casuum cas.* 1. *de Matr.* est enim tam vehemens, & Juridica præsumptio, abfuisse fictionem ab illo actu solemni, ut debeat id Matrimonium indubitanter haberi pro sincerè celebrato, donec, ut ait Laym. *L.* 5. *tr.* 10 *p.* 2. *c.* 6. *n.* 3. deceptor suæ deceptionis *clarissima indicia edat.* Sanchez quidem *cit. disp.* 45. *n.* 4. *& seqq.* plura enumerat argumenta, indicia, & conjecturas, è quibus probari possit, aliquem solùm fictè consensisse; sed neque ipse omnibus acquiescit, neque Layman, qui petit *indicia clarissima.* Palao quoque *disp.* 3. *pu.* 2. §. 6. *n.* 3. vult tales conjecturas, quæ, fictionem adfuisse, certò moraliter persuadeant, quo loco plerasque conjecturas ordinariè afferri solitas ipse reijcit. Neque Lessius eas probat, qui *in Auctario V. Præscriptio cas.* 7. negat, in foro externo contra solemnem contractum Matrimonij, secundùm formam Juris initum, ullas valere præsumptiones, quantumvis multæ, & magnæ sint. Id verò admittit Gobat *tr.* 10. *cas.* 11. *n.* 443. quando alteruter è conjugibus ante contractum Matrimonialem protestatus est, nolle per se per quæcunque verba à se dicenda contrahere, atque hanc protestationem probare potest duobus testibus, credendum esse postea asserenti, se simulatè egisse in ipso contractu Matrimoniali, quia tunc habetur moralis certitudo de fictione. Atque ita patet in casu nostro, quid in foro externo judicandum sit de secundo conjugio Polydori cum Wenefrida; habebitur id nempe pro nullo.

4. At verò in foro conscientiæ interno, si fortè se accusaret, quòd simulatò contraxerit, nec ullo modo hoc Matrimonium ratificaverit, credendum est asserenti etiam contra præsumptionem Juris, cùm nemo præsumatur ita salutis suæ immemor, ut quærens reconciliari Deo, in interno foro falsum deponat. Sanch. *l. c. n.* 2. Menoch. *De præsumpt. L.* 1. *præsumpt.* 77. *n.* 16. & *L.* 3. *præsumpt.* 1. *n.* 29. quapropter si in præsente casu prius conjugium revera fuit fictitium, alterum verò, quod ponitur insuper esse consummatum, sincero animo celebratum in facie Ecclesiæ, cùm certus sit ex una parte de nullitate contractûs prioris, ex altera autem parte de valore secundi, nec debet, nec potest admittere priorem conjugem putatitiam ad consortium conjugale. Gobat *n.* 438.

5. Ex hoc verò oriuntur aliqua dubia. Primum est, an certus de fictione habita, ac consequenter de nullitate

nullitate Matrimonij, possit authoritate propria illud dissolvere, & transire ad alias nuptias?

Resp. cum Sanch. *n. 14.* negativè, quia cùm Matrimonium celebratum fuerit coram Parocho, & testibus, præsumitur esse ratum, & ex secundis nuptijs consequitur necessariò publicum scandalum, nisi prius conjugium publica Ecclesiæ authoritate irritum declaretur, quocirca etiam evenire solet, quòd ejusmodi homines, qui priore deserta conjuge aliam ducunt, nullâ fictionem asserentibus habita fide, temeritatem suam luant vel pænâ capitis, vel alio gravi supplicio.

Secundum dubium est, quid agendum hujusmodi deceptori, qui relictâ uxore putatitiâ, non expectatâ Ecclesiæ sententiâ, aliam validè ducit, si postea fictionem primi Matrimonij asserenti Judex Ecclesiasticus fidem non habeat, eumque censuris compellat redire ad priorem conjugem?

Resp. cum Laym. *l. c. n. 3.* & Gobat *n. 439.* si nulla ratione effugere potest, quò minùs, deserta posteriore legitima uxore, adhæreat priori putatitiæ, potest quidem ipsi aliquamdiu cohabitare, ut Ecclesiæ præcepto satisfaciat, potiùs tamen excommunicationis Sententiam secundùm externum forum humiliter sustinere debet, (nam in foro conscientiæ coram Deo eam non incurrit) quàm ut in copulam consentiat, cùm id verum adulterium esset, per se, atque intrinsecè malum, quod proinde Ecclesiæ Prælatus neque jubet, neque jubere potest, quæ est doctrina S. Thomæ *in Supplem. q. 45. a. 4. ad 3.*

Tertium denique dubium est; si revera prius Matrimonium validum, secundum verò bona fide uxoris contractum, ac consummatum, irritum, ac nullum foret, an liberi ex eo geniti censendi erunt legitimi?

Resp. Affirmativè. Ita deciditur *in c. Ex tenore. 14. Qui filij sint legitimi*, prolem, quæ suscepta est ex Matrimonio viri, qui, uxore sua vivente, in facie Ecclesiæ duxit secundam hujus ignaram, habendam esse pro legitima, eo quòd in favorem prolis major ratio habeatur bonæ fidei conjugis ignorantis, quàm malæ fidei alterius. Laym. *L. 5. tr. 10. p. 3. c. 5. n. 1.* Gobat *tr. 10. cas. 19. n. 712. in appendice completiva Lit. e.* Barbosa *in cit. c. Ex tenore n. 2.* Engl, Wiestner, Pirhing &c.

§. IV.